CZU: 821.135.1(478).09-3:81'22
ORCID: 0000-0003-0374-0189
DOI: 10.5281/zenodo.3419696

Ina DRIGA
Universitatea de Stat din Moldova
(Chişinău)

# STRUCTURI PRESUPOZIȚIONALE ÎN DISCURSUL OPEREI DRAMATICE *CUM ECLESIASTUL DISCUTĂ CU PROVERBELE* DE VAL BUTNARU

## Presuppositional structures in the dramatic work *Cum Eclesiastul discută cu Proverbele* by Val Butnaru

**Abstract:** We intend to pursue presuppositional structures in the dramatic work *Cum Eclesiastul discută cu Proverbele* by Val Butnaru. We have tried to provide relevant examples to illustrate the operation of presuppositions, the value and meanings of which have been an additional challenge for their interpretation.

The pragmatic pressuposition is not the mirroring of the speaker's personal beliefs, nor the mirroring of his motivations or intentions; it is the linguistic expression of how he or she understands to be manifested verbally. The locator must assume the responsibility of the presuppositions, while the lender assumes the responsibility of their effective decoding. Why this double responsibility is needed can be understood by analyzing the presuppositions from a pragmatic perspective.

**Keywords:** pragmatic presuppositions, dramatic speech, communication, language acts, pragmatics.

**Rezumat:** Ne-am propus să urmărim în lucrarea noastră structuri presupoziționale în discursul operei dramatice *Cum Eclesiastul discută cu Proverbele* de Val Butnaru. Am încercat să oferim exemple relevante pentru ilustrarea funcționării presupozițiilor, valoarea și semnificațiile cărora au reprezentat o provocare în plus pentru interpretarea lor.

Presupoziţia pragmatică nu este oglindirea convingerilor personale ale vorbitorului, nici a motivaţiilor sau intenţiilor sale; este expresia lingvistică a modului în care înţelege să se manifeste, verbal. Locutorul trebuie să-şi asume responsabilitatea presupoziţiilor, în vreme ce alocutorul pe cea a decodării lor eficiente. De ce e nevoie de această dublă responsabilitate putem înţelege analizând presupozițiile din perspectivă pragmatică la care apelează personajele din opera dramatică *Cum Eclesiastul discută cu Proverbele*, a autorului basarabean Val Butnaru care a constituit corpusul propriu-zis de lucru.

**Cuvinte-cheie**: Presupoziţia pragmatică, discurs dramatic, comunicare, acte de limbaj, pragmatică.



BDD-A30398 © 2019 Academia de Științe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:50:03 UTC)

În paginile ce urmează ne-am propus să ilustrăm felul în care funcționează și se potrivesc presupozițiile în cadrul operei dramatice *Cum Eclesiastul discută cu Proverbele* de Val Butnaru, am încercat să oferim exemple relevante pentru ilustrarea funcționării presupozițiilor, valoarea și semnificațiile cărora au reprezentat o provocare în plus pentru interpretarea lor.

Comunicarea prin limbaj este una dintre trăsăturile care definesc comunitățile umane. A exista în societate înseamnă a comunica. Funcția oricărui enunț se clarifică în cursul schimburilor verbale în raport cu un context dinamic, în proces continuu de constituire prin interacțiune. Abilitatea conversațională a unui individ este reflectată și de modul de introducere a presupozițiilor.

Problema presupozițiilor este centrală pentru semantică și pragmatică, presupoziția fiind considerată nu ca o relație semantică dintre propoziții, ci o relație pragmatică dintre enunțuri. Pragmatica reprezintă studiul relațiilor dintre structura unui sistem semiotic și folosirea acestuia în context, iar împreună cu semantica formează o parte din teoria generală a sensului cuvântului.

Din perspectiva pragmatică, nu conținutul propozițional și valoarea de adevăr constituie repere fundamentale pentru definirea presupozițiilor, ci situația în care este rostit un enunț, situație caracterizată printr-o anumită configurație a atitudinilor și intențiilor participanților la activitatea comunicativă (Ionescu-Ruxăndoiu, p. 55).

Prin presupoziție, se înțelege o enunțare implicită, un tip de judecată logică, care trebuie să fie dată ca adevărată, de fiecare dată când printr-un enunț-manifest se afirmă sau se neagă ceva.

Cultivând un limbaj original, insolit și dezinhibat, Val Butnaru reprezintă un nou val al postmodernismului românesc. Un bun exemplu ne oferă textul lui care reușește să construiască foarte bine un registru ironic cu trimiteri spre tragic. Piesa *Cum Ecleziastul discută cu Proverbele* are asemănări cu cea a lui Samuel Beckett *Așteptându-l pe Godot*. Apar și Didi, și Gogo (prin analogie cu Lucky și Pozzo din Godot).

În mod cifrat autorul aduce elogii spectacolului disident și contestatar cu același titlu, care mai este și un manifest, semnificând cotitura de la realismul căzut în cotidian spre teatralitate. Personajele țin cu totul de teatrul deriziunii: *Ecleziastul* nu este ecleziast, ci fondatorul unei trupe de teatru care se destramă. *Proverbele* este un personaj ciudat care sapă gropi, să aibă cine cădea în ele (Lucky este unul dintre ei pentru că în acest oraș numai proștii dau în gropi), mai apare și domnișoara *Relații cu publicul* care încurcă orele de repetiții ale spectacolelor prezente la Festival, un negru, un grec – participanți la acest festival finanțat de Uniunea Europeană.

Se întâlnesc cu toții și se despart, lăsând la vedere răni pe care și le-au făcut reciproc, căsnicii distruse, rivalități, risipă de pasiuni.

Peste toate, textul este, politic, insinuat: regizoarea Roza este finanțată de Uniunea Europeană să realizeze un spectacol inspirat din *Biblie* în care Isus este negru, iar evreii care l-au vândut, cândva, sunt acum cei care îl salvează.



BDD-A30398 © 2019 Academia de Științe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:50:03 UTC)

Piesa *Cum Ecleziastul discută cu Proverbele* este, am putea spune, expresia acestei duble experienţe. În centrul tragediei naţionale, după cum o subintitulează ironic autorul ei, se află o realitate mitologizată şi deci o falsă realitate în care oamenii devin fantoşe, schimbându-şi locul cu personajele de teatru. Presupusa *tragedie* tinde să se încadreze mai curând într-o farsă internaţională. Această ipoteză a noastră poate fi probată prin mesajul transmis în următoarea secvenţă din piesă.

Proverbele: *Sunt supărat pe lume şi i-am dat foc. Lasă mai bine să ardă ea decât să ne certăm noi.*

Roza: *Ce fel de lume?*

Proverbele: *Diferită. Ţări mari şi mici. Kremlinul, Casa Albă, piramidele, Banca Mondială, muierea ceea...*

Lucky: *Statuia Libertăţii.*

Proverbele: *Statuia Libertăţii.*

Roza: (cu răutate globalizantă): *Deci, America şi Rusia?*

Proverbele: *Mai sunt vreo două...* (p. 139)

Desantul eterogen care pune stăpânire pe un mic oraş de provincie cu ocazia unui festival de teatru este doar fundalul pentru derularea conflictelor de ordin paradigmatic, dacă ne-am putea exprima astfel, între două tipuri de dogme, respectiv, între două categorii de autorităţi. Una cvasireligioasă, reprezentată de Eclesiast – care este învăţătorul, mentorul spiritual şi faţa laică a înţelepciunii populare identificate în Proverbele.

Conflictul îşi pierde din noimă sub presiunea unei infuzii masive de cosmopolitism. Ambele instanţe intelectuale şi morale care şi-au disputat în timp terenul culturii (al dramaturgiei şi al teatrului) cad în deriziune, iar la orizont se profilează o a treia, cea globalizantă, care schimbă radical regulile de joc, induce situaţia de criză, obsesii, nelămuriri şi simplifică lucrurile.

Până la urmă, totul se reduce la o demonstraţie a lipsei de consistenţă a lumii construite de Eclesiast, acest pasager sacerdot, pe care emulii îl părăsesc fără nicio remuşcare la prima ofertă europeană avantajoasă.

Roza: *Vai, cine oare vorbeşte acuzator cu mine? Voi, care l-aţi trădat pe Eclesiastul! Voi, care v-aţi repezit ca nişte calici la banii propuşi de mine?* (p. 150)

Roza a înscenat un test pentru actorii care l-au părăsit pe Eclesiast. Aceasta a dorit să vadă dacă Eclesiastul poate fi distrus iar actorii, în cele din urmă, şi-au vândut regizorul pentru bani, nimic nou în zilele noastre, acum când practic totul se vinde şi se cumpără – chiar şi viaţa omului. Actorii l-au vândut şi, în final, s-au prabuşit toţi într-o groapă a necazurilor, a minciunii şi a păcatelor.

Unul dintre cele mai cumpătate şi inteligente personaje, Proverbele, pe tot parcursul operei încearcă să răspundă la replicile celor din jur, prin diverse proverbe româneşti adecvate contextului: *Cine fură azi un ou, mâne va fura un bou*. (p.107); *Cine sapă groapa altuia...* (p. 108); *Am să pun beţe-n roate să am să semăn vânt* (p.112); *Nărodul deschide gura după ce se-ngloadă trăsura* (p.113); *A da foc la moară* (p. 126).



BDD-A30398 © 2019 Academia de Ştiinţe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:50:03 UTC)

Eclesiastul: *Proverbele, taci sau spune ceva mai înțelept decât tăcerea* **(**p.127). Acest proverb românesc ne trimite la constatarea presupoziției precum că Proverbele vorbește prea multe și nepotrivite după părea Eclesiastului, căci după cum bine știm tăcerea de multe ori e mai de prețuit decât vorbirea. Tăcerea e dovadă de înțelepciune și de echilibru, de aceea mulți se trezesc vorbind când nu trebuie și la moment nepotrivit. O vorbă românească spune: „Dacă tăceai, filosof rămâneai".

Enunțul Eclesiastului: *Iar acum ai venit și ai adus pentru actorii mei un alt trenuț. De la Uniunea Europeană!* **(**p.140) Presupoziția precum că Roza, fosta soție a Eclesiastului a adus moartea, desființarea, distrugerea trupei, pe care o conduce de ani buni de zile, presupune în mod necesar semnificația că Roza, soția Eclesiastului, cândva l-a părăsit, plecând în Europa, iar acum a revenit intenționat să-i distrugă trupa de teatru, iar într-un final și viața. Eclesiastul fiind regizorul unei trupe de teatru joacă de 15 ani aceeași piesă *Așteptându-l pe Godot*, de aceea ideea unui experiment în teatru ar fi binevenită pentru actori, astfel aceștia o urmează pe Roza într-un alt proiect, un alt spectacol, Eclesiastul refuză categoric ca acest spectacol să fie jucat, întrucât Hristos e jucat de un negru și evreii vin în Africa să-l salveze de triburi sălbatice.

În cele din urmă actorii îl părăsesc, alegând oferta Rozei, soția Eclesiastului, în acest fel îl distrug prin trădarea lor. Din acest motiv, Eclesiastul își sfârșește tragic existența.

Cu câțiva ani în urmă Roza, fosta soție a Eclesiastului, a procurat pentru copilul lor un trenuț electric defectat, iar în urma unui scurtcircuit copilul a murit, Eclesiastul, considerând-o pe soția lui vinovată pentru producerea tragediei, întrucât după cum afirma el, Roza știa că trenușul este defectat, fiind anunțată de vânzătoare că trenușul nu este de vânzare. Astfel presupoziția acestui enunț semnifică că: 1. Până acum Roza, soția Eclesiastului nu a fost în țară, era plecată în Europa și 2. Conținutul presupus al expresiei *ai adus pentru actorii mei un alt trenuț* semnifică un trenuț al morții, al distrugerii, al destrămării, ceea ce într-un final s-a și adeverit.

În plan pragmatic, responsabilitatea sensului presupus revine enunțătorului. Această responsabilitate este normală, dat fiind că enunțătorul mobilizează un cod în care sunt înscrise și presupozițiile.

Lucky: *Din mila unui nebun am rămas fără picior!* (se uită la Proverbele care ține în mână un băț de la panou). *Nebunul se cunoaște după bită.*

Proverbele: *Așa-i! Și prostul – după floare* **(**p.109).

Întrucât s-a iscat un conflict între Lucky, actorul cu „L" mare și Proverbele, motivul disensiunii fiind faptul că Lucky și-a fracturat piciorul căzând în una dintre gropile săpate prin oraș de către Proverbele, aceștia nu ezită mult timp și încep a face un schimb de afirmații nemiloase unul la adresa celuilalt. Astfel, presupoziția: Nebunul se află în fața mea, este dedusă atât de către Proverbele, cât și de Lucky.

Ducrot subliniază că actul presupoziției nu se adaugă din exterior, ca alte acte de limbaj, unei structuri lingvistice care ar putea fi definită independent de ea, ci este profund implicat în organizarea internă a enunțurilor: a presupune un conținut X înseamnă a-l obliga pe destinatar să admită X, fără a-i mai da însă posibilitatea de a continua discuția



BDD-A30398 © 2019 Academia de Științe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:50:03 UTC)

referitoare la X. Vehiculând o presupoziție existențială, un subiect instituie, prin această unică acțiune, o întreagă lume, presupunându-i realitatea și existența: fiecare vorbă stabileşte, în momentul în care este enunțată, universul despre care vorbește (Ducrot, p. 85).

În analiza tradițională se face distincția între două tipuri de presupoziții*: locale* și *globale*. Cele locale presupun o includere: *când ați venit?* – ați venit într-un anumit moment. Presupoziția locală determină intervenția interogației parțiale Cine?, Când?, Unde? Presupozițiile globale au la bază ideea de anterioritate.

Didi: *E timpul să facem o pauză* (p. 115). Presupune că Didi și Gogo prea mult timp au repetat piesa, timp de 15 ani, și că, la momentul de față, ar avea nevoie de un răgaz.

Presupozițiile au un rol esențial în delimitarea universului conversațional. Introducerea unor presupoziții îl pune pe R în situația de a accepta o anumită bază de discuție selectată de E.

Presupozițiile nu aparțin propozițiilor (adică unor obiecte lingvistice), ci indivizilor care enunță propozițiile, ținând seama de fondul de informații deținut în comun cu ceilalți.

Kerbrat – Orecchioni își întemeiază demersul pe ideea că orice unitate de conținut susceptibilă de a fi decodată are în mod necesar în enunț un suport lingvistic oarecare. Enunțul: Roza: *Te-am sunat acum două săptămâni și nu erai de găsit* (p. 129), indică în același timp că:

1. Roza l-a sunat pe Eclesiast două săptămâni în urmă.

2. Eclesiastul nu era de găsit până la momentul discuției, adică până în prezent.

De asemenea, în funcție de situație, același enunț mai poate avea diferite alte interpretări:

a) În sfârșit te-am găsit.

b) Nu e frumos și politicos să nu răspunzi la telefon.

Conținuturile a și b nu sunt prezentate în același mod; a) e dat ca ceva de la sine înțeles sau deja cunoscut, deci imposibil de pus la îndoială, în timp ce b) se prezintă sub forma unui conținut informativ nou, care poate fi eventual discutat. a) este presupus, iar b) este asertat. Aserțiunile, presupozițiile și subînțelesurile sunt cele trei mari categorii conceptuale cu care se operează definirea implicitului.

Avem convingerea că fenomenul presupozițional este un act de autoritate, prin care receptorului îi sunt impuse, de către un subiect, anumite conținuturi.

În schimburile verbale obișnuite, reacția la informațiile neașteptate din presupoziții se regăsește într-o gamă infinită de posibile replici. Un enunț precum: Lucky: *Semănați foarte mult cu soția mea pe care am iubit-o atât de mult* (p. 145), poate antrena două tipuri de reacție din partea interlocutorului: 1. Constatarea presupoziției interlocutorului precum că acesta ar fi avut o soție în trecut, pe care nu o mai are. 2. Interlocutorul lui Lucky seamănă, are trăsături comune cu cele ale soției sale și 3. Locutorul a avut frumoase și sincere sentimente de iubire față de soție.

Presupoziția este ceea ce trebuie acceptat în comunicare pentru ca interlocutorii să se poată înțelege (Reboul, p. 41). Presupozițiile pragmatice pot fi descrise ca niște informații care vizează anumite condiții ce trebuie să fie satisfăcute pentru ca un anume



BDD-A30398 © 2019 Academia de Științe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:50:03 UTC)

act de limbaj să fie reușit. Puterea presupoziției este dată de contextul social, care impune interlocutorilor anumite reguli de bună conduită lingvistică, între care cea mai importantă și necesară ar fi respectarea celuilalt, adică respectarea interlocutorului (celebru principiu al lui Grice „ménager la face").

Presupoziţia pragmatică ar fi un „concept trivalent", în opoziţie cu cea logică, considerată a fi unul bivalent. Activitatea enunţătorului e aici determinantă: *Un concept pragmatic de presupoziție este orientat spre persoană și spre limbaj; putem exprima presupoziția ca un concept trivalent, nu unul bivalent.* (Geoffrey Leech, p. 281). Presupozițiile pragmatice exprimă intuițiile noastre despre ceea ce este luat drept sigur (de la sine înțeles) când vorbim. Alte cercetări privesc presupozițiile ca manifestare a unei relații tripartite, incluzând emițătorul, cadrul enunțării și receptorul (Asher, p. 321), iar funcționarea acestora în discurs necesită reînnoirea acordului tacit între participanții asupra limitelor teritoriului comun.

Introducerea de către emițător între aceste limite a unui element nerecunoscut ca atare de alt participant poate declanșa o renegociere a contractului sau o polemică al cărei rezultat poate fi, într-o situație extremă, blocarea comunicării. Întrucât Proverbele vorbește despre una, iar Eclesiastul despre alta, comunicarea este fatală, niciunul nu satisface cerințele și dorința de a răspunde la întrebarea interlocutorului său.

Proverbele: *Încă n-ai murit?*

Eclesiastul: *Am nevoie de Mititică.*

Proverbele: *Care Mititică?* **(**p. 108)

Reieșind din discuția celor doi, putem presupune că există un actor pe nume Mititică, de care are nevoie Eclesiastul. Interlocutorul, pentru care presupoziția nu funcționează, poate încerca să renegocieze contractul fie prin intermediul unor întrebări: *Care Mititică?*, fie contestând presupoziția: *Nu cunosc niciun om pe nume Mititică!*

Proverbele: *Află, domnul meu, că pe mine mă cheamă Proverbele.*

Eclesiastul: *Proverbele? Ce fel de proverbe?*

Proverbele: *Românești, atâta timp cât mă aflu în țara asta.*

Eclesiastul: *Stai că nu înțeleg nimic*

Proverbele: *Nici nu ma îndoiesc. Dar am cam lungit vorba cu dumneata* **(**p. 107).

La o primă cunoștință a Eclesiastului cu Proverbele, se conturează o neclaritate, o disensiune în plan verbal dintre cei doi. Proverbele, din dorința aprigă de a-și răspunde la unele întrebări referitor la ce panou cu inscripția *bou* ține în mână Eclesiastul și pentru ce este destinat acesta, primește răspunsuri neclare din partea interlocutorului, chiar superficiale, astfel interesul Proverbelor fiind nesatisfăcut. În cele din urmă este inevitabilă schimbarea subiectului abordat sau chiar blocajul comunicativ dintre cei doi.

Presupoziţia pragmatică nu este oglindirea convingerilor personale ale vorbitorului, nici a motivaţiilor sau intenţiilor sale; este expresia lingvistică a modului în care înţelege să se manifeste, verbal. Locutorul trebuie să-şi asume responsabilitatea presupoziţiilor, în vreme ce alocutorul pe cea a decodării lor eficiente. De ce e nevoie de această dublă responsabilitate, putem înţelege analizând presupoziţiile din perspectivă pragmatică.



BDD-A30398 © 2019 Academia de Științe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:50:03 UTC)

Presupoziţiile pragmatice se pot astfel descrie ca acele informaţii care privesc „condiţiile de succes", condiţii preliminare care trebuie să fie întrunite pentru ca actul de limbaj să fie reuşit (Kerbrat-Orecchioni, p. 316).

Definiţia dată de Fillmore aduce precizări în acest sens: Prin aspectele presupoziţionale ale unei situaţii de comunicare prin intermediul limbajului se înţeleg condiţiile care trebuie să fie satisfăcute pentru ca un anume act ilocuţionar să fie efectiv îndeplinit atunci când sunt pronunţate anumite fraze (Charles, p. 44).

*Declanşatori de presupoziţii:* Se poate observa că presupoziţiile sunt declanşate de anumite elemente lexicale, morfologice sau sintactice din structura unui enunţ, care au funcţia unor mărci specifice (Levinson, p. 181).

1. Descrierile definite: nume proprii sau nume comune însoţite de articolul definit ori de determinări atributive:

Proverbele: *Mitică, actorul! E plecat de aici de-o jumate de an* **(**p.108).

2. Verbele nonfractive (subordonate false): *a visa*, *a-şi închipui*, *a-şi imagina*, *a pretinde că...* etc.

Lucky: *Caut tâmpitul care a săpat gropile astea tâmpite.*

Proverbele: *Mi se pare că nu sunt deloc tâmpite, domnule.*

Lucky: *În oraşul nostru numai proştii dau în gropi* **(**p.109).

Proverbele săpa gropi în tot oraşul, iar Lucky a fost nefericitul care a avut nenorocul să cadă şi să-şi fractureze piciorul. Proverbele, la rândul său nu-şi recunoaşte vina, ba dimpotrivă, are certitudinea că gropile săpate de el nu sunt nici pe departe tâmpite.

3. Verbe şi predicative implicative: *a reuşi*, *a evita*, *a uita*, *a se întâmpla (să)* etc.

Gogo şi Didi reflectând despre acei 15 ani de când repetau piesa *Aşteptându-l pe Godo*, au ajuns la concluzia că textul piesei este totuşi diferit de ceea ce joacă ei în spectacol, deci 15 ani au improvizat prea multe neadevăruri.

Gogo: *Încât am uitat textul piesei. Se întâmplă şi cu alţii* **(**p. 115). Presupoziţia este că Gogo cunoştea prea bine până acum textul piesei şi că exact în aceeaşi situaţie pot fi şi mulţi alţi actori care, din întâmplare, pot uita un text binecunoscut.

4. Verbe care exprimă modificarea unei stări*: a începe*, *a termina*, *a sfârşia*, *a înceta*, *a pleca*, *a încheia*, *a ajunge*, *a sosi* etc.

Roza: *A venit să te vadă. Cum altfel dacă ai lipsit mai mult de o oră!* **(**p. 132)

Presupunem că până acum nu era prezentă a treia persoană în discuţia celor doi, iar acum, a intervenit pe neprins de veste. De asemenea, 2. Putem deduce nemulţumirea Rozei faţă de apariţia neaşteptată şi inoportună a altei persoane.

Eclesiastul: *Bine, Lucky, du-te la teatru şi spune-le la ai noştri să înceapă spectacolul fără mine* **(**p.110). Conţinutul presupus constă în faptul că până la momentul de faţă spectacolul nu era început, putem deduce că după replicile Eclesiastului spectacolul poate deja începe.

Întrucât Lucky o iubeşte pe Verona, iar Verona nu-i împărtăşeşte dragostea, căci îl iubeşte pătimaş pe Eclesiast, dragostea lui Lucky este respinsă, iar iubirea care a fost cândva vie, după afirmaţiile Veronei, nu mai poate fi reaprinsă sau reînviată.



BDD-A30398 © 2019 Academia de Ştiinţe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:50:03 UTC)

Presupoziţiile au fost catalogate drept o „categorie estompată” sau un „termen-umbrelă”, consecinţă a flexibilităţii lor semantice. Considerăm termenul de „aserţiune” cel mai adecvat pentru a traduce conceptul de „posé” din franceză (aserţiunea fiind o afirmaţie dată ca adevărată). El a mai fost tradus prin „dat” (Baylon, p. 381). Pentru a ajunge aici, am examinat toate accepţiile date presupoziţiei, care se pot grupa în două mari categorii: cele de ordin logic (denumite şi „semantice”) şi cele de ordin pragmatic.

Presupoziţiile au deci nevoie de o „punere în discurs”, fiind ele însele un fundal pentru o nouă bază discursivă, pentru cea ce Eco numeşte „resetarea interacţiunii” (Eco, p. 314).

Presupoziţiile nu constituie un obiect al comunicării (dacă interlocutorul le respinge sau le pune la îndoială, presupoziţiile îşi pierd acest statut şi rămân neactualizate fără ca procesul comunicativ să sufere cumva). Presupoziţiile au un rol esenţial în delimitarea universului conversaţional.

Contestarea presupoziţiilor de către interlocutor este mai gravă decât constatarea celor asertate de către locutor, pentru că având ca obiect aspecte considerate de domeniul evidenţei, acestea constituie o ameninţare dură la adresa eului pozitiv (engl. positive face) al locutorului, o astfel de reacţie poate face conversaţia imposibilă (Ionescu-Ruxăndoiu, p. 59).

Enunţarea poate crea presupoziţii. Presupoziţia nu este numai o sumă de condiţii prealabile necesare pentru ca enunţul să funcţioneze. Puterea presupoziţiilor este în primul rând manifestată în interacţiune şi discurs. Nu în ultimul rând, presupoziţia funcţionează pe baza unei relaţii de autoritate, în care cineva impune, iar altcineva se supune. Locutorul trebuie să-şi asume responsabilitatea presupoziţiilor în vreme ce alocutorul pe cea a decodării lor eficiente.

**Referinţe bibliografice:**

1. REBOUL, Anne. MOESCHLER, Jacques. *Pragmatica, azi. O nouă ştiinţă a comunicării*. Cluj: Editura Echinox, 2001.

2. ASHER, Richard E. *The Encyclopedia of Language and Linguistics*. Oxford, New York, Seul, Tokio: Pergaman Press, vol. 6, 1994.

3. BAYLON, Christian. MIGNOT, Xavier. *Comunicarea*. Iaşi: Editura Universităţii „Al. I. Cuza”, 2000.

4. Cf. KERBRAT-ORECCHIONI, Catherine. *L'Implicite*. Paris: A. Colin, 1986.

5. CHARLES, J. ş.a. *Studies in Linguistic Semantics*. Holt Rinehart et Winston, Londres et New York, p. 276, apud. Paul Lerreya, *Enoncés performatifs. Présupposition*: Paris, F. Nathan, 1979.

6. DUCROT, Oswald. *Dire et ne pas dire*. Paris: Hermann, 1972.



BDD-A30398 © 2019 Academia de Ştiinţe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:50:03 UTC)

7. GEOFFREY, Leech. *Semantics*. The study of meaning: Penguin Books, 1990 (1974).

8. KLINKENBERG, Jean-Marie. *Iniţiere în semiotica generală*. Iaşi: Institutul European, 2004.

9. IONESCU-RUXANDOIU, Liliana. *Limbaj şi comunicare. Elemente de pragmatică lingvistică*. Bucureşti: ALL Educational, 2003.

10. LEVINSON, Sanford. *Pragmatics*. United Kingdom: Cambridge University Press, 1983.

11. ECO, Umberto. *Limitele interpretării*. Constanţa: Editura Pontica, 1996.

**Surse:**

1. BUTNARU, Val. *Cum Eclesiastul discuta cu Proverbele //* Dramaturgie. Selecție, studiu introductiv și note bibliografice de Valentina Tăzlăuanu. Chișinău, Eitura: Știința, 2004*,* pp. 105-153.



BDD-A30398 © 2019 Academia de Științe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:50:03 UTC)